

Šventės vagysčių lavinos neatnešė

Gražiausios metų šventės yra vieni sėkmingiausių darbadienių vagims. Pačių vagių vertinimu, per šventes yra daug lengviau bei paprasčiau patekti į būstą ir jį apiplėšti. Tačiau per šias šventes didžiųjų miestų policijos komisariatų atstovai vagysčių lavinos nefiksavo.

Ramūnas LIUTKEVIČIUS
"Respublikos" žurnalistas

Teiginiui, kad vagystės iš būstų aktyviau vykdomos per šventes, pritaria net 63 proc. apklaustų už vagystes nuteistų žmonių. Tokius rezultatus atskleidė šalies draudimo bendrovės „Lietuvos draudimas“ kartu su Kalėjimų departamentu prie LR teisingumo ministerijos ir rinkos tyrimų bendrove „TNS Gallup“ atlikta ir praėjusį mėnesį pristatyta nuteistųjų apklausa.

„Deja, ir paprastomis dienomis šiemet vagysčių registruojame daugiau nei ankstesniais metais. Pavyzdžiui, šį mėnesį apie pavogtus automobilius jau pranešė vienuolika „Lietuvos draudimo“ klientų, o pernai per visą gruodį – devyni. Yra pagrindo prognozuoti, kad per šventes šis skaičius dar šoktelės, suaktyvės ir namų turto vagys“, – sakė „Lietuvos draudimo“ kompleksinių žalių direktorius Gytis Matiukas.

Per šventes - darbymetis

Ilgapirščiams darbuotis per šventes padeda tai, kad žmonės dažniau išvyksta, namai paliekami be priežiūros. Net 53 proc. nuteistų apklausos dalyvių atsakė, kad vagiant iš būstų svarbiausia yra žinoti, kada namuose nėra šeiminių, turėti veiklos planą. Vagysčių riziką didina ir tai, kad per šventes žmonės namuose laiko daugiau grynųjų, o būdami svečiuose be priežiūros palieka savo daiktus – rankines, pinigines.

Irmanto Sidarevičiaus nuotr.

► **PASTEBĖJIMAS.** Vagių vertinimu, per šventes daug lengviau ir paprasčiau patekti į būstą bei jį apiplėšti

„Mus nustebinę itin atviri nuteistųjų pasakojimai parodė, kad šventės jiems – pats darbymetis. Absoliuti dauguma apklaustųjų nurodė, kad pagrindinė vagysčių priežastis per šventes – prarastas žmonių budrumas. Ypač tai pastebima jau po Naujųjų metų sutikimo – žmonės vartoja alkoholio, neužrakina buto ar namo durų, todėl prie tokios švenčiančios kompanijos nesun-

vo įvykdytos penkios vagystės iš butų. Apskirtyje šio pobūdžio vagysčių buvo dvi. Kalėdų pirmąją dieną vagys apšvarino penkis butus Vilniaus mieste ir penkis apskrityje. Kalėdų antrąją dieną įvykdytos keturios vagystės iš butų Vilniaus mieste ir dvi apskrityje.

„Šie skaičiai Vilniaus miestui gėdos tikrai nedaro“, – „Respublikai“ sakė Vilniaus miesto

Visame Vilniaus mieste nusikalstamumas, palyginti su praėjusiais metais, išaugo per vieną, Vilniaus apskrityje – per tris procentus.

Kauno mieste Kalėdų antrąją dieną buvo užregistruotos keturios vagystės. „Didesnio skaičiaus vagysčių iš gyvenamųjų patalpų neužfiksuota, nes, matyt, išvykę į svečius, gyventojai suskubo grįžti laiku. Praėjusiais ir užpraėjusiais metais šio pobūdžio nusikaltimų įvykdyta daugiau“, – „Respublikai“ pasakojo Kauno kriminalinių nusikaltimų tyrimo tarnybos komisaras Aleksandras Pampuščenka.

Sumažėjusį vagysčių skaičių jis sieja su gyventojų skirtu didesniu dėmesiu apsaugai: šarvuotos durys, įtaisomos signalizacijos, žaliuzės, plastikiniai langai. Visa tai trukdo ilgapirščiams darbuotis ir leido išvengti šio pobūdžio nusikaltimų bangos.

Per vienuolika šių metų mėnesių Kauno apskrityje užfiksuota 49 vagystėmis mažiau, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laiku. Kauno mieste vagysčių per minėtą laikotarpį, palyginti su praėjusiais metais, užfiksuota apie 100 atvejų mažiau.

► Nepaisant visuotinio šventinio šurmulio, verta būti budriems

Gytis MATIUKAS

„Lietuvos draudimo“ kompleksinių žalių direktorius

ku prisidėti ir vagiui, pastarasis besilinksminantiems nematant išneša prieškambarėje esančius daiktus: pinigines, rankines, vertingesnius viršutinius drabužius, pavyzdžiui, kailinius. Todėl, nepaisant visuotinio šventinio šurmulio, verta būti budriems“, – komentuoja G.Matiukas.

Daugiau dėmesio apsaugai

Vilniaus apskrities komisariato duomenimis, per praėjusių Kūčių dieną Vilniaus mieste bu-

2-ojo policijos komisariato viršininko pavaduotojas Robertas Daugėnas. Jo atstovaujamas komisariatas per šventes nefiksavo padidėjusio vagysčių skaičiaus, palyginti su įprastomis dienomis. Kalbėdamas apie visų rūšių nusikalstamas veiklas, pašnekovas atkreipė dėmesį, kad praėjusiais metais pradėjęs augti nusikalstamumas vasarą ėmė mažėti. „Naujuosius sutiksime esant mažesniai nusikaltimų skaičiui“, – teigė pašnekovas.

"Pastogės" naujienos

► Paprastina tvarką

Aplinkos ministras Gediminas Kazlauskas pasirašė įsakymą, kuriuo supaprastinama teršalų išmetimo į aplinką apskaitos tvarka.

Pagal iki šiol galiojusį teršalų išmetimo į orą apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarkos 19 punktą aplinkos oro apsaugos metinėse ataskaitose reikėdavo užpildyti tam tikrą lentelę, kurioje tekdavo perrašinėti duomenis iš vienos ataskaitos į kitą.

Be to, būdavo reikalaujama aplinkos oro apsaugos metinėse ataskaitose nurodyti mobiliųjų taršos šaltinių išmetamą teršalų kiekį tonomis per metus. Šio skyriaus duomenys buvo naudojami tuomet, kai mokėtis iš mobiliųjų taršos šaltinių būdavo skaičiuojamas pagal išmestų teršalų kiekį. Pagal dabar galiojančią tvarką mokėtis skaičiuojamas pagal sudegintą kuro kiekį, tad anksčiau minėta informacija tapo nebereikalinga, o jai suvesti į programą reikėdavo laiko ir pastangų.

► Paskelbtos karšto vandens kainos

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija patvirtino šilumos tiekimo įmonėms karšto vandens kainas, kurios galios nuo sausio 1 d.

Nustačius šilumos tiekėjams karšto vandens kainas, gyventojai galės apsispręsti, kuris būdas apsirūpinti karštu vandeniu yra naudingiausias.

Patvirtintos karšto vandens kainos gyventojams galės būti taikomos tik nuo 2010 m. gegužės 1 d., nebent gyventojai karšto vandens tiekėją pasirinks anksčiau.

Pasirinkus šilumos tiekimo įmonę kaip karšto vandens tiekėją, bus tikrinami ir keičiami techniškai netvarkingi bei netikslūs karšto vandens skaitikliai, mokėtis už „gyvatuką“ vasarą turėtų nekisti.

„Respublikos“ inf.

Nuolaidos nesumuojamos.

Rinkos atsigavimą prognozuoja po kelerių metų

Marius Jovaišos nuotr.

Šis sunkmetis Lietuvos ūkiui nepalyginamai sudėtingesnis nei buvusios krizės Nepriklausomybės laikotarpiu. Nekilnojamojo turto (NT) rinkoje tokių svyravimų, kaip pastarasis kainų bumai ir kritimas, niekada nebuvo fiksuota. Rinka atsigaus, kai atsigaus šalies ekonomika, kai žymiai išaugs eksporto apimtys, kursis darbo vietos, augs vidaus vartojimas, teigia NT rinkos stebėtojai ir dalyviai. 2009 metus apžvelgė ir prognozėmis ateinantiems metams su "Respublika" pasidalijo "DnB Nord" banko vyresnioji analitikė Indrė Genytė-Pikčienė bei Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacijos (LNTPA) prezidentas Robertas Dargis.

► **TENDENCIJOS.** Lietuvoje nekilnojamojo turto rinkos atsigavimo ženklų kol kas dar nematyti

Ramūnas LIUTKEVIČIUS
"Respublikos" žurnalistas

- Ekonomistai šį ekonominį sunkmetį vadina didžiausia ekonomine recesija. Ar tą patį galima pasakyti ir apie NT rinką?

I.Genytė: C.M.Renhart ir K.S. Rogoff atlikta finansinių krizių pasaulyje pasekmių analizė rodo, kad istoriškai vidutinis NT kainų nuosmukis trunka apie 6 metus, o kainos nuo piko iki dugno krenta 35,5 proc. Dabartinės finansų krizės padariniai NT rinkai labai skiriasi atskirose šalyse, priklausomai nuo rinkos perkaitimo lygio. Latvija ir Estija fiksuoja vienus giliausių būsto kainų kritimų Europoje ir jau viršija minėtą istorinį būsto pigimo vidurkį. Lietuvoje šis procesas siek tiek vangesnis, tačiau išblėsus pirkėjų susidomėjimas ir mažesnės galimybės įpirkti būstą nežada greito kainų kreivės atsitiesimo. Todėl galima tvirtinti, kad Baltijos šalims tai didžiausia NT rinkos recesija. Kiek ji truks, labai priklausys nuo bendro ūkio atsigavimo pirmiausia tarptautinėse rinkose, o po to ir pačioje šalyse.

R.Dargis: Kalbant apie Lietuvos kaip nepriklausomos valstybės laikotarpį ši finansinė ir ekonominė krizė yra viena iš didžiausių, nesame jų daug patyrę ir tai, ką turime, liudija, jog neturime krizių valdymo patirties. Valdžios siūlomi sprendimai labai atsilieka nuo realios situacijos, ir toliau trūksta bendradarbiavimo su visuomeninėmis, verslo organizacijomis, siūlančiomis konkrečius ir efektyvius ekonomikos gaivinimo vaistus. Profilaktinės priemonės turi būti nukreiptos į ateitį, o šandien reikalingi skubūs ir veiksmingi sprendimai. NT ir statybų rinka sukuria apie 20 proc. šalies BVP, šalia jos darbo vietas kuria daugybė kitų ūkio šakų - baldininkai, buitinių prietaisų pramonė, tekstilinė ir kiti. Krizė NT rinkoje reiškia krizę daugeliui kitų greta iki šiol sėkmingai veikusių vidutinių ir smulkių verslo subjektų.

- Ar galima teigti, kad šie metai buvo išskirtiniai NT rinkos istorijoje Nepriklausomybės laikotarpiu? Kokie jie buvo: statytojams, vartotojams, pardavėjams (tarpininkams)?

I.Genytė: Šis sunkmetis Lietuvos ūkiui nepalyginamai sudėtingesnis nei buvusios krizės Nepriklausomybės laikotarpiu. NT rinkoje tokių svyravimų, kaip pastarasis kainų

bumas ir kritimas, nebuvo fiksuota apskritai. Registrų centro duomenimis, nuo piko 2008 m. I ketv. kainos nusirito jau 36 proc. Šiomet vidutiniškai per mėnesį įvyko 1500 sandorių, t.y. 44 proc. mažiau nei pernai. Natūralu, kad toks situacijos apsivertimas 180 laipsnių kampu buvo lyg šaltas dušas visiems NT rinkos dalyviams. Statybų sektoriaus padėtį iliustruoja statistiniai rodikliai: statybų sektoriaus pridėtinė vertė 2009 m. I pusm. buvo 42 proc. mažesnė nei prieš metus. Tai didžiausias smukimas, palyginti su kitomis ekonominėmis veiklomis. III ketv. duomenimis, darbuotojų skaičius šiame sektoriuje sumažėjo 40 proc.

aktualija šiais metais - atsakingas skolinimasis, pradedant vartotoju, baigiant finansinėmis institucijomis ir valstybėmis.

I.Genytė: Didžiųjų pasaulio ekonomikų NT kainų kreivės šiemet fiksuota dugnus ir stebi trapų rinkos atsigavimą. Lietuvoje atsigavimo ženklų kol kas dar nematyti, statybų sektorius fiksuoja prastais statistinių rodiklių rekordus.

- Kokius prognozuotumėte ateinančius metus? Kas laukia statytojų, vartotojų (būsto pirkėjų, nuomininkų), pardavėjų?

R.Dargis: Pagrindinis iššūkis kitąmet - išgyventi ir galvoti apie

- Kada galima bus tvirtinti, kad rinka atsigaus?

I.Genytė: Prognozuojant Lietuvos ūkio atsigavimo scenarijus, realiausiu laikomas eksporto stimulo (angl. exports driven recovery) variantas. Jei pasaulio ekonomikai pavyks išvengti naujo atkrito, pasibaigus fiskalinio ir monetarinio skatinimo programoms, tuomet ateinančiais metais turėtų vėl suaktyvėti užsienio rinkos paklausa ir atsigauti Lietuvos eksportuojančios veiklos (pramonė, transportas ir pan.). Tačiau šie teigiami impulsai į vidaus rinką ir vidaus paklausos augimą, kuris lemtų NT rinkos atsigavimą, "transliuos" tik po tam tikro laikotarpio. Realus rinkos suaktyvėjimo laukčiau 2011 m.

R.Dargis: NT rinkos atsigavimą, tokį, kokį įsivaizduojame - augimą 15-20 proc. per metus - prognozučiau po 2-4 metų. Jau baigiasi 2009-ieji - vieni iš sunkiausių metų, ateinantys taip pat nebus lengvi. Tikiu, kad ekonomika iš lėto pradės rodyti gyvybingumą, bet dar teks visiems galvoti apie išgyvenimo strategiją.

- Krentant būsto, pardavimo, nuomos kainoms, daug kam iškyla aktualus klausimas: ar jau pasiektas NT kainų dugnas. Įvertinę šį faktą, atitinkamai reaguotų ir gyventojai, sprenddami, ar jau tinkamas metas būtų įsigyti būstą. Ar tą dugną prognozuotumėte jau kitąmet?

R.Dargis: NT sektorius yra nevienalytis: gyvenamieji namai, komercinės (biurų) patalpos, prekybos centrai ir kt. Dėl to kalbant apie kainas, negalime vieno vardiklio, matavimo taikyti visam NT sektoriui. Aš visuomet patariu, kad būstą reikia įsigyti tuomet, kai jis yra reikalingas, kai tam tinkamos sąlygos ir galimybės. Vieną didžiausių kainų kritimą stebėjome biurų rinkoje, kai krito ir būsto kainos. Tačiau būstų segmente produktai skirtingi, klientų poreikiai taip pat skiriasi. Būstas - ilgalaikė prekė, todėl kokybiški pasiūlymai visuomet ras savo pirkėją. O kainų dugnas, sakyčiau, gana spekuliatyvus apibrėžimas. Kita vertus, jį pasiekus, bus naujas "atsispyrimas nuo dugno", o tai - kilimas.

I.Genytė: Jei ir bus kitąmet fiksuotas NT kainų dugnas, dar kurį laiką rinka tuo dugnu ropos.

- Sunkmečiu turėjo išryškėti

ti įstatymų spragos...Kokius pagrindinius dalykus, Jūsų manymu, reikėtų pakeisti įstatyminėje bazėje?

I.Genytė: Nuščiuvus NT rinkos bumui, po truputį lopomos įstatyminės ir planavimo spragos. Pagaliau patvirtintas Vilniaus rajono savivaldybės bendrasis planas, narstomas statybų įstatymas. Tvarant su statybomis susijusių Lietuvos įstatyminę bazę, reikėtų mažinti biurokratinis barjerus, nes laiko tarpas nuo statybų idėjos iki pirmosios plytos į pamatą yra tikrai per ilgas. Šie biurokratiniai trukdžiai iš dalies ir sukėlė NT rinkos burbulą Lietuvoje, nes staigiai išaugus paklausai, statytojai jos negalėjo tinkamai patenkinti dėl per tekinio ir tam tikrais atvejais visai nereikalingo reguliavimo.

R.Dargis: Manau, sunkmetis "apnuogino" ir parodė labai dideles įstatymines spragas, pažeidžiančias žmogaus kaip pirkėjo apsaugą. Turime skaudžių pavyzdžių, atvejų, kai įnašus už būstą padarę pirkėjai lieka ir be būsto, ir be pinigų, nes statybinė bendrovė, iš kurios ketino nusipirkti būstą, bankrutavo, o atsakingų lyg ir nelieka - pirkėjas didžiąja dalimi lieka vienas su savo problema ir nuostoliais. Pirkėjo, vartotojo apsauga ir švietimas labai svarbu, bet reikalinga ir teisinė bazė, sudaranti galimybes tai realizuoti geriausiu būdu.

- Ilgą laiką buvo diskutuojama apie NT mokesčio gyventojams įvedimą. Kada šis mokeskis, jūsų požiūriu, bus įvestas ir kokios būtų jo įvedimo pasekmės?

I.Genytė: NT mokeskis būtų atlikęs reguliavimo funkciją įsibėgėjant būsto kainų augimui, tačiau rinkai išgyvenant štilį, namų ūkiams jis būtų tik papildoma finansinė našta.

LNTPA visuomet pasisakė ir pasisako už NT visuotinį mokesčių. Tačiau labai svarbu, kad šis mokeskis būtų harmoningai integruotas į bendrą mokesčių bazę, kad jis būtų aiškus ir skaidrus, kad būtų aišku, kur ir kaip jis panaudojamas. Jeigu NT mokeskis taptų galimybe, tarkime, savivaldybėms papildyti biudžetui ir turėti naujų finansinių resursų vykdyti reikalingus projektus, tai būtų labai reikalingas žingsnis į labiau subalansuotą ir darnų teritorijų planavimą, atsižvelgiant ir įgyvendinant bendruosius planus.

► Jei ir bus kitąmet fiksuotas NT kainų dugnas, dar kurį laiką rinka tuo dugnu ropos

Indrė GENYTĖ-PIKČIENĖ
"DnB Nord" banko vyresnioji analitikė

► Sunkmetis "apnuogino" ir parodė labai dideles įstatymines spragas

Robertas DARGIS
Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacijos prezidentas

(vidutiniškai ūkyje - 14 proc.), o darbo užmokestis - ketvirtadaliu (vidutiniškai ūkyje - 7,7 proc.). Sektorius išgyvena užsakymų štilį, kai kurie rinkos dalyviai bando ieškoti paklausos svetur, nemaža dalis renkasi veiklos nutraukimo galimybę. NT rinkos tarpininkų veiklos sveikata yra tiesiogiai susijusi su pirkėjų ir statytojų būkle. Šių rinkos žaidėjų privalumas - didesnis veiklos lankstumas, neinertiška veikla.

R.Dargis: Metai išskirtiniai vien tuo, kad atskleidė ir parodė, jog labai svarbu priimti pamatuotus, o ne spontaniškus sprendimus bei reikia atsakingai teikti prognozes, vertinti žmonių lūkesčius, galimybes. Manau, finansinis vartotojų švietimas turės tapti svarbia finansinių institucijų veiklos dalimi.

- Jei skelbtume metų įvykį, kokią aktualiją įvardytumėte kaip reikšmingiausią Lietuvos ir pasaulinėje NT rinkoje?

R.Dargis: Manau, didžiausia

ateitį, kai rinka atsigaus. Reikia pažymėti, kad naujų produktų, pasiūlymų būsto rinkoje nebus. Vartotojai turės rinktis iš to, kas liks, o esamų būstų pasirinkimas mažėja. Būsto poreikis yra neišvengiamas, tai liudija ir augantys pardavimai antrinėje rinkoje, ir ne tik. Žinoma, tokiais kiekiais, kokie buvo iki šiol, tikėtis pardavimų negalime, taip pat viliosis, kad rinkoje nebebus nekokybiškų produktų. Pastebėjome, kad išryškėjo skirtumai tarp vadinamųjų gerų ir blogų produktų. Žmonės jau nebeperka "katės maiše" ar "iš popieriaus" ir tai teikia vilčių, kad išliks kokybiškus produktus siūlantys, solidžią veiklos patirtį-biografiją turintys ir atsakingi NT plėtotojai. Manau, kad nuomotojams kiti metai gali būti kritiški, jau ir šiemet kritusios nuomos kainos, dėl brangstančių šilumos ir kitų kaštų, tenkančių vartotojui, gali paskatinti kainas dar mažinti.